

Helsinki 21.3.2006

Tiedotusvälineille
Julkaisuvapaa 22.3.2006 klo 9.15

Seuraamuskäytäntö kiristynyt huumausainerikoksissa

1.9.2001 voimaan tulleen huumausaineen käyttörikosuudistuksen jälkeen seuraamusikäytäntö huumausainerikoksissa on kiristynyt. Huumeiden käyttäjien sakottaminen rangaistusmääräysmenettelyssä on yleistynyt, samalla kun syyttämättä jätettyjen määrä on vähentynyt.

Vuonna 2000 huumausainerikoksista tuomittiin 8 172 rangaistusta, kun vuonna 2004 rangaistusten määrä oli 11 755. Kasvu on 44 prosenttia. Samana ajanjaksona poliisin tietoon tullut huumausainerikollisuus kasvoi 8 prosenttia. Vuonna 2000 syyttämättä jätettyjä oli 756, mutta vuonna 2004 heitä oli enää 443. Vähennys on 41 prosenttia. Myös rangaistukseen tuomitsematta jätettyjen määrä on vähentynyt.

Huumausaineen käyttörikoksesta sakotetaan

Huumausaineen käyttörikoksesta seuraa yleensä sakkorangaistus. Vuonna 2004 käyttörikoksista sakotettuja oli yhteensä 96 prosenttia (N=4 985). Sakko annetaan yleensä rangaistusmääräysmenettelyssä.

Kaikki eri seuraamukset jakautuivat vuonna 2004 seuraavasti: rangaistusmääräysmenettelyssä sakotettuja oli 85 prosenttia (N=4 420), käräjäoikeudessa sakotettuja 11 prosenttia (N=565). Syyttämättä jätettyjä oli 3 prosenttia (N=169) ja rangaistukseen tuomitsematta jätettyjä 0,4 prosenttia (N=21). Vankeusrangaistukseen tuomittuja oli 0,1 prosenttia (N=9).

Alaikäisiä puhutellaan

Vuosilta 2001–2003 kerätyn syyttämättäjättämisineiston mukaan syyttäjät olivat puhutelleet lähes 250 alaikäistä (18 % kaikista päätöksistä). Heistä poikia oli 80, tyttöjä 20 prosenttia. Nuoret olivat yleensä syyllystyneet mietojen huumeiden kokeilemiseen tai käyttämiseen.

Huumeiden käyttäjien hoitoonohjausta pitäisi tehostaa

Vuosilta 2001–2003 kerätystä syyttämättäjättämisineistosta löytyi 178 mainintaa hoidosta (13 % kaikista päätöksistä). Miehiä oli 70, naisia 30 prosenttia. Lähes puolet olivat alaikäisiä. Valtakunnansyyttäjänviraston tekemien tuoreiden kyselyiden mukaan hoitotapausten määrä on vähentynyt huomattavasti.

Tutkimuksen tausta

1.9.2001 lähtien huumausaineen käyttör rikoksena rangaistaan huumausaineen käyttämisestä ja vähäisen määrän hallussapitämisestä tai hankkimisen yrittämisestä omaa käyttöä varten. Uudistuksessa tehtiin mahdolliseksi rangaistusmääräysmenettelyn käyttäminen, jolloin poliisi voi kirjoittaa käyttör rikoksesta sakon. Kun syyttäjän tehtävänä on päättää sakon vahvistamisesta, ei yksittäisiä käyttör ikoksia tarvitse enää välttämättä käsitellä käräjäoikeudessa.

Huumeiden käyttäjien säännönmukainen sakottaminen ei kuitenkaan ollut tavoitteena, sillä lakia säädettäessä korostettiin myös rangaistukselle vaihtoehtoisten seuraamusten käyttämistä. Erityistä huomiota kiinnitettiin alle 18-vuotiaisiin nuoriin ja huumeiden ongelmakäyttäjiin. Nuoret olisi sakottamisen sijasta puhuteltava ja hoidon tarpeessa olevat käyttäjät olisi ohjattava hoitoon.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tuoreessa julkaisussa on tarkasteltu huumausaineen käyttör ikosuudistuksen vaikutuksia seuraamuskäytäntöön. Aineistona on käytetty Tilastokeskuksen julkaisemia oikeustilastoja sekä erikseen kerättyä asiakirja-aineistoa rangaistusmääräyksistä, syyttämättäjättämispäätöksistä ja käräjäoikeuksien antamista huumetuomioista.

Lisätietoja

tutkija Heini Kainulainen puh. 010 366 5378
 fax. 010 366 5365
 email: heini.kainulainen@om.fi

Tutkimus on 22.3.2006 OPTL:n kotisivuilla <http://www.om.fi/optula/35331.htm>

Julkaisun voi tilata Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta puh. 010 3665355.

Taulukot

Taulukko 1 Poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset (RL 50:1–4) ja niistä annetut rikosoikeudellisen seuraamukset vuosina 2000–2004

	2000	2001	2002	2003	2004	Muutos % 2000 vrt. 2004
Poliisin tietoon tulleet huumerikokset	13 445	14 869	13 857	15 058	14 486	+7,7
Tuomitut rangaistukset	8 172	9 454	11 579	11 200	11 755	+43,8
Syyttämättä jättäminen	756	1 423	931	547	443	-41,4
Rangaistukseen tuomitsematta	168	215	105	81	68	-59,5

Lähde: Laskettu Tilastokeskuksen luvuista

Taulukko 2 Huumausaineen käyttörikoksesta (RL 50:2a) päär rikoksena annetut seuraamukset vuosina 2001–2004

	2001		2002		2003		2004	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Sakko rangaistus- määräysmenettelyssä	297	26,1	3 103	65,9	4 151	82,2	4 420	85,3
Sakko käräjäoikeudessa	727	63,8	1 172	24,9	618	12,2	565	10,9
Syyttämättä jättäminen	55	4,8	371	7,9	245	4,9	169	3,3
Rangaistukseen tuomitsematta	50	4,4	46	1,0	28	0,6	21	0,4
Vankeusrangaistus	10	0,9	16	0,4	8	0,1	9	0,1
Yhteensä	1 139	100	4 708	100	5 051	100	5 184	100

Lähde: Laskettu Tilastokeskuksen luvuista